

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

§. III. An autoritas unici Doctoris possit constituere sententiam
probabilem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

*An auctoritas unici Doctoris possit constituere
sententiam probabilem?*

SUMMARIUM.

16. *Damnata cujusdam propositionis circa presentem questionem laxitas.*
 17. *Quinam auctor sit omni exceptione major?* 18. *Nostra sententia statuitur, & probatur primo à priori.* 19. *Secundo ad hominem.* 20. 4. *Corollaria.* 21. 22. *Proponuntur & solvuntur Objectiones.*

XVI. **H**Æc propositio: *si liber sit alicujus junioris & moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet, rejectam esse à sede Apostolica tanquam improbabilem*: hæc, inquam, est 27. inter damnatas anno 1665. ab Alexandro VII. & quidem meritò: tum, quia, ut jacet in his terminis, ostium pandit innumeris laxitatibus, & morum corruptelis, ut nemo, qui sapit, non videt. tum, quia imprudentissimum est, moderni Authoris placitum tandiù censere probabile, etiam reclamantibus cæteris pænè omnibus doctis ac probis, quamdiù non damnatur à sede Apostolica. Alioquin hæresis quoque v. g. Janseniana, eò quòd legeretur in libris Jansenij, fuisset probabilis usque ad suam condemnationem, qua illam Innocentius X. proscripsit. Sed conseq. est falsum; ergo.

XVII. Ante decisionem Quæst. adverto ex Joan. Cardenas, authorem omni exceptione majorem esse illum, contra cujus auctoritatem nulla fieri potest exceptio; sive cui nihil obijci potest, quo ejus auctoritas elevetur, aut minuatur. Porro exceptiones omnes auctoritatem alicujus Doctoris infirmantes ad 4. capita possunt reduci. Primum est certitudo sententiæ illi, quam docet, contradictoriæ, quia quoties una propositio est certò vera saltem moraliter, ejus opposita est certò falsa. Unde frustra

strà contra certitudinem nititur omnis autoritas, ut ejusmodi propositionem constituat probabilem. Secundum est levitas, vel omninò nullitas fundamenti, quo nititur opinio asserta, Nam eatenùs Doctor sua autoritate tribuit extrinsecam probabilitatem sententiæ, quatenùs præsumitur habere grave motivum ad eam tradendam, Atqui dum constat, ejus fundamentum esse leve, vel nullum comparativè ad motiva partis oppositæ; non subsistit illa præsumptio: quia eliditur per notitiam de contrario; ergo. Tertium est fama, sive experientia certa, qua constat, Authorem docuisse improbabilia, tali enim viro non prudenter fidetur: cùm meritò timere quis possit, ne, dum legit, vel audit illius sententias, incidat in aliquam improbabilem. Unde autoritas, quæ hanc exceptionem patitur, est infirma, & adtribuendam probabilitatem insufficientis. Quartum est omissio accuratæ diligentia in examinandis rationibus & fundamentis utriusque partis. Et ideò, qui omissa hac diligentia docent, prout solent meri Summistæ, aut Compilatores, aut alij, qui purè transcribunt à cæteris Authoribus tradita, per se non faciunt opinionem probabilem, cùm enim de suo nihil afferant, & solùm nitantur autoritate aliorum, tota probabilitas non ab ipsis, sed à Doctoribus, è quorum libris suam doctrinam sumunt, in sententias refunditur. His positis.

XVIII. Dico. Unicus Author omni exceptione major potest sua autoritate sententiam reddere practicè probabilem etiam contra communem oppositam. Prob. Primo. Opinio, quam docet unicus Author omni exceptione major, rationabili fundamento nititur. ergo est sententia probabilis. ergo unus Author facit sententiam probabilem. utraque conseq. patet. Ant. prob. talis opinio nititur illo motivo, quo Author est motus, ut eam doceret. sed hoc est motivum rationabile; quia erat dignum, ut ei

præstaret assensum vir doctus, probus, & omni exceptione prius allata major, uti supponitur ergo nititur rationabili motivo. Confirm. Implicat, ut motivum, quo movetur ad docendam opinionem quamppiam Doctor omni exceptione major non sit rationale & magnum tam absolute, quam relative: ergo implicat, ut talis opinio non sit probabilis: conseq. constat. Ant. colligitur ex dictis. quia alias esset, & non esset Doctor omni exceptione major. esset, ut supponitur: non esset: quia pateretur exceptionem secundam ex illis quatuor à nobis adductis.

XIX. Prob. Secundo ad hominem contra Authores sententia rigida, de qua inferius. Certum est, sententiam benignam, five eam, quæ asserit, usum opinionis minus probabilis in concursu probabilioris esse licitum, antehac fuisse communem; immò hodièque communem esse, dubitari non potest. Certum est insuper, sententiam rigidam, si benigna, quam deinde docerimus, sit contradictoria, non esse certam: quia alioquin benigna ne quidem esset probabilis, quod nec Adversarij dixerint. Est igitur sententia rigida solum probabilis. Jam dic mihi, quo jure sit facta probabilis? planè non alio, quàm quòd aliquis eorum Authorum contra communem sententiam insurgere coepit, & vel re ipsa, vel in ipsorum existimatione argumenta invenerit adeò solida, communemque doctrinam convellentia, ut ei meritò novum, quod probant, placitum sit præferendum. Ecce! apud Adversarios unius, vel alterius Doctoris opinio, etiam in re maxime morali (quippe in statuenda generali regula morum) prævalet communi aliorum sententiæ, dum ille horum principia solide convellit, suumque dogma stabilit validis argumentis. Unde, quod in alijs damnant, suomet exemplo comprobant.

XX. Ex hætenus dictis facile colligitur primo, multitudinem Authorum non omni exceptione majorum nihil facere ad
conci-

conciliandam probabilitatem opinionibus. Et ideò nec tres, nec quinque, nec octo (nec unam) imò nec viginti, aut plures sufficiunt, ut sua autoritate constituent sententiam extrinsecè probabilem. Collig. Secundo, quid respondendum sit ad hunc syllogismum, qui formatur ex Caramuele *in Theolog. fundam. n. 448. Quidquid asserunt 4. Authores, est probabile: sed quòd unus Author faciat sententiam probabilem, asserunt 4. Authores, ergo quòd unus Author faciat sententiam probabilem, est probabile.* Nam si non modò illi 4. qui hoc asserunt, sed etiam ille unus Author, de quo asserunt, supponantur omni exceptione majores, concedendum est totum, quia nihil contra nos infertur. Si non supponantur esse tales, neganda est major. Collig. tertio, Authorem, qui docuit unam, vel alteram sententiam improbabilem, si constet, quænam illa sit, posse respectu cæterarum sententiarum, quarum nulla (ut supponitur) est improbabilis, constituere probabilitatem, quia tunc cessat ratio exceptionis tertiæ, ipseque manet quoad illas sententias omni exceptione major. Unde dicta exceptio solum valet contra Authorem, qui plures docuit opiniones improbabiles: quia in magno numero non ita facilè haberi possunt notatæ. Vide Joan. de Cardenas *tract. 1. disp. 11. c. 4. n. 122.* Collig. Quarto, quàm meritò damnata sit propositio *in num. 1.* adducta loquitur enim absolutè de quocunque Authore, tametsi non sit omni exceptione major, eumque vult sufficere ad tribuendam opinioni probabilitatem.

XXI. Obijcies primo. Plus velle sapere, quàm omnes alij, temerarium & præsumptuosum est: sed docere sententiam singularem contra communem est plus velle sapere, quàm omnes alij; ergo hoc est temerarium & præsumptuosum. ergo opinio talis Doctoris non est probabilis, sed potius temeraria, & præsumptuosa. Secundo. In rebus moralibus præferri debet novitati antiquitas:

tas:

tas: quia pro authoritate veterum Doctorum sanctitate, & sapientia præstantissimorum stat præsumptio sanioris doctrinæ contra quemcunque Authorem juniorem. Tertio. Facile contingit, ut quis speciosô titulô viri probi & docti alios decipiat. Ergo Doctori singulari contra communem aliorum opinanti nunquam secure feditur.

XXII. Ad I. Respond, inprimis, siquid valeret hoc argumentum, sententiam rigidam fore planè temerariam & præsumptuosam. Nam & ipsa coepta fuit doceri ab uno, vel altero suorum Doctorum adversus benignam communem. Deinde dist. maj. est temerarium & præsumptuosum, si id, quod omnes alij dicunt, sit certum, conc. si incertum & fallibile, neg. maj. &c. In rebus topicis etiam consensus Authorum unanimes potest esse incertus & fabillibilis. Quis ergo vituperet virum magni ingenij, si veritatem acrius investigans illorum errores detegat, validè refuter, suamque sententiam oppositam solidis argumentis stabiliat? Id sanè si præstiterit, efficiet, ut singularis ejus opinio sit digna prudenti assensu, adeoque probabili. Ad II. Respondeo ex Terillo, in rebus maximè ad jus humanum Spectantibus authoritatem recentiorum majorem esse debere, quàm veterum. Illi namque, non isti, sunt conscij jurium de novo conditorum, per quæ status earum rerum sæpissimè variatur. Secus dicendum de rebus, quæ sunt juris naturalis. in his enim, cùm variari non possint, sua antiquis Doctoribus integra manet authoritas. Porro præsumptio sanioris doctrinæ stat tamdiù pro veteribus, quamdiù illam junior Author non evertit. Ad III. Neg. Ant. intellectum de viro, qui est omni exceptione major: quia est impossibile, ut talis, modò segerat talem, in docendo quemquam decipiat. Porro, qui nam, sit Author omni exceptione major, nemo ignorabit, cui exceptiones suprâ explicatæ fuerint perspectæ. Illud tandem
adver-

adverto, in moralibus rarò admodùm contingere, ut unicus Author suam sententiam contra communem aliorum efficiat probabilem: quia nempe est difficilimum, ut quis omnia præstet, quæ ad id requiruntur. Unde singularis ejusmodi opinio citra magnam cautelam non est redigenda in praxim.

ARTICULUS II.

De usu Sententiæ Probabilis generatim.

§. I.

An, & quomodo ex opinione probabili formari possit ultimum dictamen Conscientiæ?

SUMMARIUM.

1. Status questionis. 2. Statuitur conclusio, & ostenditur modus formandi Conscientiam ex probabilibus. 3. An sententia probabilis sit regula proxima operandi? 4. Sensus hujus propositi. Qui operatur ex Conscientia probabili, honestè operatur. 5. An possit formari recta Conscientia ex opinione probabiliter, vel solùm tenuiter probabili? 6. 7. 8. Proponuntur, & solvuntur Objectiones.

I. Ultimum, seu practicè practicum dictamen Conscientiæ debere esse moraliter certum de honestate operationis, quam dirigit, docent communissimè Theologi. Ratio est: tum, quia, ut jam suprà diximus, est actus elicitus Prudentiæ, cujus assensus non possunt esse fallibiles. Cùm alioquin non differret ab habitu opinionis. tum quia est participatio legis Divinæ, quæ est certa, & infallibiliter recta: immo ab illa derivatur ceu regula exemplata à regula exemplari. Atqui exemplatum debet esse conforme exemplari; ergo. Difficultas est modò, quæ hæc certitudo proveniat Conscientiæ ex opinione probabili? sive quomodo fieri possit, ut ex judicio fallibili, quale est omnis sententia probabilis,

X

forme.